

Л.О. Кирильєва, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.Б. Чернікова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У РАМКАХ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ

Методологічним орієнтиром процесу навчання відповідно вимог сучасності виступає компетентнісний підхід (competence-based approach), сутність якого полягає у формуванні компетентностей, які дозволять випускнику творчо застосовувати набуті знання та досвід у професійній діяльності. Згідно із Законом України «Про вищу освіту», компетентність – це динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Компетентності покладено в основу кваліфікації випускника та поділяються на три основні групи (інтегральна, загальні та спеціальні – (фахові), кожна з яких має достатній перелік деталізованих вмінь та навичок. Але зміни в соціально-економічному середовищі все більше актуалізують питання соціалізації особистості майбутнього фахівця в професійній діяльності, що посилює значення та реалізацію соціально-особистісної компетентності. Розвиток означеної компетентності знаходиться під впливом політичних та соціальних чинників, а також глобалізації в економічних процесах. У цьому зв'язку до складу елементів соціально-особистісної компетентності необхідно відносити: здатність до абстрактного мислення в професійній діяльності; здатність використовувати отримані в процесі навчання філософські навички; здатність до аналізу соціальних відносин та процесів; розуміння світових суспільно-політичних процесів і здатність їх оцінювати; здатність опрацьовувати зарубіжні джерела інформації; розуміння ролі і значення базових цінностей особистості для здійснення функціональних обов'язків; реалізувати індивідуальні якості в певному соціальному аспекті в процесі формування активної громадянської позиції; здатність впливати на ситуацію в контексті посилення ролі соціальної відповідальності.

У процесі здобуття соціально-особистісної компетентності студент повинен зрозуміти багатоаспектність соціальних відносин, які виступають оригінальним відбиттям соціальних процесів, а також наслідком впливу на них конкретної суспільної діяльності та поведінки людей. Розвиток соціальних відносин породжує відповідні суперечності, вирішення яких покладено на майбутніх фахівців.

Зазначимо, що відбувається активний процес інституціоналізації політології, прискорення політичного розвитку держави, зміна пріоритетів міжнародних відносин, внаслідок чого здобувачі вищої освіти повинні об'єктивно та неупереджено оцінювати політичні процеси згідно норм політичної культури громадян.

Формування соціально-особистісної компетентності є найважливішим чинником процесу соціалізації, за допомогою якої індивід стає повноправним членом суспільства з виробленою в процесі навчання системою базових цінностей (загальнолюдські, загальносоціальні, соціально-групові та особистісно-індивідуальні). Ціннісні орієнтації в професійній діяльності дозволять фахівцям здійснити самореалізацію та бути готовим до отримання оцінки з боку соціуму. Також набуті студентом як особистістю базових цінностей вплинуть на постановку реалістичних цілей, виконання завдань стосовно отримання бажаних результатів та прийняття управлінських рішень, в тому числі відносно нестандартних господарських операцій.

Розвиток сучасних бізнес-структур, підвищення їх конкурентоспроможності підприємства з урахуванням інтересів його учасників повинно здійснюватися в умовах трансформації ринкової економіки з урахуванням посилення ролі соціальної відповідальності, яка реалізується завдяки отриманій студентом соціально-особистісній компетентності в виші. Відповідно до отриманої компетентності, фахівець чітко повинен розуміти, що примноження прибутків слід здійснювати сьогодні: в синергії вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем; в позитивному впливі на суспільство; виконання інтересів найманих працівників стосовно створення привабливих умов праці, можливості для професійного та кар'єрного зростання.

Отже, з метою визначення ступеня отримання соціально-особистісної компетентності студентом рекомендується проводити опитування щодо виявлення рівня сформованості соціально-особистісної культури студентів та діагностику поведінки в конфліктних ситуаціях, загального рівня комунікабельності, емоційних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні тощо.